

2016 - Anul COȘBUC (XVII):

Unul singur e sfânt pe lume alături cu soarele: Dumnezeu.

Dar pe el îl scoate românul cu totul dintre ceilalți «sfinți»! George Coșbuc a explicat – în urmă cu un secol - de ce bătaia era considerat un „lucru sfânt” la poporul român!

Continuăm reproducerea articolului „LUCRURI SFÂNTE” din numărul trecut:

«Românul spune că bătaia e cunoscută încă din rai - nu din cea al dreptilor, de după moarte, ci din raiul pământesc, al lui Adam și al Evei - și că bătaia se pomenește chiar de la facerea lumii, pentru că Adam și Eva au fost bătuți de Dumnezeu, iar Arhanghelul sta gata cu sabia să le mai tragă câteva, dacă ar fi căutat să se întoarcă în rai.

Asta e tot: omul a știut de bătaie încă de pe când era în rai. De aici e pornită vorba; oamenii, vezi bine, au căutat s-o potrivească după cheful lor și să-i dea înțelesul care le venea lor mai bine la socoteală, ca să-și poată dovedi dreptul de-a bate.

Afară de acestea patru, mai sânt câteva lucruri sfinte dar numite așa mai mult în glumă, afară de „sfânta frică”.

Iar unele sânt necuviincioase. De căpetenie însă, și îndeobște cunoscute și rostite, sânt numai cele patru.

Spusesem mai înainte că la noi cultul lunei și al soarelui e mai răspândit decât al crucii și al evangheliei. Sântem adică răi creștini? Credem mai mult în soare și lună decât în biserică și evanghelie? Eu n-o zic, și aș putea-o zice, că e adevăr văzut și dovedit. O zic numai că avem foarte mult fond religios păgân. Că nu e țaranul religios? Ba dimpotrivă, e religios până la spaimă, până la absurd, dar nu în cele creștine, ci în cele păgâne și moștenite din moși-strămoși. Superstițiile sânt un fond religios al poporului și toate popoarele creștine îl au, o, și încă în ce măsură! Iar asta nu e totdeauna bine.

Iată, românul zice cu gura plină și-i șade bine când zice «sfântul soare», și dacă zic eu, și tu, și altul așa, nu ne cade nicicum vorba, e naturală, e întrupată în noi. Când însă auzim pe cineva zicând că a fost la sfântă biserică, că a sărutat sfântă cruce, ne jignește vorba «sfântă» și numaidecât se naște în noi bănuiala că cel ce le rostește ori e bigot, ori fățarnic și nu le spune fiindcă așa e vorba românului ci pentru că le caută anume, ca un fariseu. Și poate că nu e, dar asta e impresia ce ți-o face. Și apoi altă mărturie: în frazele clasice ale poporului, în proverbiile, românul nu întrebuințează pe «sfânt» ca atribut niciodată pentru lucrurile religioase. Căutați d-voastră proverbiile și veți vedea: «Nu-mi pun capul sănătos sub evanghelie.» - «Cine crede în cruce, ca crucea se usucă.» - «Nimeni nu-i prag de biserică.» - «A purta pe la icoane.» - nu «sfânta evanghelie», «sfintele icoane» etc. Dar în comparațiile sale zilnice, în proverbiile, zice dimpotrivă: «curat ca fața sfântului soare» - «să n-am parte de sfântul soare» și altele.

Lucrurile din sfera religioasă nu le ține sfinte în adâncul sufletului. Dovadă e și purtarea lui, și limba în care întrupează gândurile. Iar lucrul acesta, adecă nepăsarea lui de religia creștină, nu e tocmai de lăudat. Dacă zice Sfântul Gheorghe, Sfântul Dumitru etc, o face de-o parte că n-are încotro, căci altfel n-ar fi deslușit și nu s-ar ști despre ce Dumitru vorbește (sânt oarecum termeni tehnici), iar de alta, că acești sfinți și alții corespund persoanelor mitologice păgâne, pe cari le știe înainte de a fi fost creștini pe lume.

Unul singur e sfânt pe lume alături cu soarele: Dumnezeu. Dar pe el îl scoate românul cu totul dintre ceilalți «sfinți». Băgați de seamă că românul tuturor lucrurilor și persoanelor din sfera religiei creștine le pune atributul sfânt înainte: sfânta cruce, sfântul mir, sfânta biserică, sfintele taine, sfânta cuminecătură, sfântul apostol Pavel, sfânta Minodora, sfinții părinți, sfinții arhangheli - însă niciodată lui Dumnezeu nu i-l pune înainte, ci numai după el: Dumnezeu sfântul! Nu zice «știe-o sfântul Dumnezeu», ci «știe-o Dumnezeu sfântul», și așa în toate.

Iar asta nu e întâmplare.»

Educația religioasă primită - în familie - de copilul George Coșbuc, se reflectă în multe din articolele sale.

Reproducem articolul ȚOILE RELE • apărut în 1904):

«Sărbătorile cele mai «legate» dintre câte le țin femeile -și pe-alocuri și bărbații - sunt negreșit joile rele. Acestea sunt de obicei nouă la număr, dar pot să fie și douăspre zece și cincisprezece. Ele sunt de două feluri: «fulgerătoarele» și cele de după Paști. Fulgerătoarele sunt trei și un fel de treime nedezlipită: joia din săptămâna albă, cea din săptămâna luminată și cea din săptămâna de după Rusalii, adică cea dintâi din postul mare (dacă-l luăm de opt săptămâni cu a brânzei), cea dintâi de după Paști și cea dintâi de după Rusalii. Aceste se numesc prin Banat joi nepomenite, iar femeile le țin ca să nu le joace Nepomenita, cum sunt Sân-Toaderii, ca să nu le joace caii. Sfânta asta, Nepomenita, e un fel de Mamă a pădurii și n-are alt nume, și, dacă-l are, nu e bine să i-l pomenești. Aceste deci sunt 3 joi nepomenite între joile rele. Acum joia din săptămâna patimilor e joi-mare, și după numele ei au iscodit oamenii altă gogoriță, vestita Joimăriță, ori mai bine joimărițele, care ar fi, chipul, tot niște mame ale pădurii, ori niște iele ori altceva, așa în felul Rusaliilor și a Todorusaliilor și a cailor lui Sân-Toader.

Dar în joia asta se lucrează de ale casei; ea stă singură de capul ei, cu toate că joimarițele au putere asupra tuturor joilor celor rele, oricâte-ar fi. Adevăratele joi rele încep cu joia de după Paști și o țin lanț, una după alta, până se împlinește numărul obicinuit, după locuri. Ori până la sfântul Onofrei (12 iunie), ori până la Sân-Petru. Lucrul, cum vezi, se încurcă rău. Ba se încurcă și cu joia Ispasului, căci, dacă e vorba să ții nouă joi, ce te faci cu joia asta care e sărbătoare bisericească și o ții «de poruncă», iar joile rele trebuie să le ții de bunăvoie. Deci ea scurtează joile rele cu una, prin urmare trebuie împlinită cu alta, anume cu joia dintr-a doua săptămână de după Rusalii. Și tot n-ajunge! Obiceiul e să ții nouă joi «de după Paști». Până la Rusalii sunt șapte, dar una e <a> Ispasului, deci numai șase. Ca să faci nouă, ții și joia dintr-a treia săptămână de după Rusalii. Dar prima joi de după Paști o poți scoate și pe ea dintre cele 7 până la Rusalii, fiind a treimei de care am vorbit, deci ea una, a Ispasului două, rămân cinci. Ca să faci nouă, trebuie să ții și joia dintr-a patra săptămână de după Rusalii. Ei, acum mai am una și sunt gata. Joia din săptămâna întâi de după Rusalii e și ea din treime, deci o poți scoate dintre joile rele - căci e dintre nepomenite - și atunci, ca s-o împlinești, trebuie să ții joia dintr-a cincea săptămână după Rusalii. Și iacă-tă-ne la sfântul Onofrei. Ba în anul acesta a noua joi, socotită în chipul arătat, cade după Onofrei, deci tocmai bine să le lungești până la Sân-Petru, că sunt numai trei până atunci, și iată că se fac tocmai, creștinește, douăsprezece în cap.»

(va urma)

Marius Halmaghi

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xvii-unul-singur-e-sfant-pe-lume-alaturi-cu-soarele-dumnezeu-116143.html>

În: *tribuna*, 24 aprilie 2016.

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xvii-unul-singur-e-sfant-pe-lume-alaturi-cu-soarele-dumnezeu-116143.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A navigation bar includes categories like "Eveniment", "Actualitate", "Stirile de pe strada mea", "Sport", "Cultura", "Sanatate", "Timp liber", "Tribuna femeilor", and "Descopera lumea". The main content area displays the article title "2016 - anul COȘBUC (XVII): Unul singur e sfânt pe lume alături cu soarele: Dumnezeu." along with social media sharing options (Facebook, Twitter, LinkedIn) and a search bar.